

7×Ó

„Nezapečetuj prorocká slova této knihy, protože ten Čas je blízko.“ „Hle, přijdu brzy. Já jsem Alfa i Omega, první i poslední, začátek i konec.“ „Já, Ježíš, poslal jsem svého anděla, aby vám svědčil... Já jsem výhonek z Davidova kořene a Davidův potomek, zářivá jitřní hvězda.“ (Zj 22, 10.12a.13.16)

Již od 7. století křesťané při rozsvěcení světla k večerní modlitbě zpívají v předvánočním týdnu sedm jedinečných antifon. Je to jedna z nejstarších tradic křesťanského adventu. Antifony představují trest starozákonní symboliky, jedinečného básnictví dávných proroků, i novozákonní reflexe.

Běžně se nazývají „velké antifony“, pro svůj velký význam, nebo „Ó antifony“, protože začínají typickým zvoláním Ó. V současné době se objevují v nešporách *Denní modlitby církve* nebo jako *antifona* před hlásáním evangelia při mši sv. (ovšem v netradičním pořadí). I když český liturgický překlad je neuspokojivý a stírá některé biblické aluze, přesto jednotlivé antifony nabízejí prostor k úvahám o bezprostřední přípravě a smyslu Vánoc (nejkřiklavější části jsou proto jazykově upraveny).

ČTVRTEK 17. PROSINCE

Modlitba

Všemohoucí a milosrdný Bože,
spěcháme vstříc tvému Synu a prosíme tě:
nedopusť, aby nám stály v cestě pozemské zájmy,
ale ať nebeská moudrost zúrodní naše nitro,
abychom došli k věčnému životu s Kristem.
Neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého
žije a kraluje po všechny věky věků.

Písmo

Personifikovaná Moudrost je podle starozákonního svatopisce přítomna u Boha od počátku světa. Křesťané ji mnohdy chápou jako předzvěst Krista, věčného Božího Slova (řec. *logos*; čes. *slovo, moudrost*), jak podává úvod Janova evangelia. Moudrost je základem bázně před Hospodinem (Přís 9, 10), svatosti a spravedlivého způsobu života. Je to Moudrost, o kterou usilujeme. Snažíme se s ní setkat, aby nás učila rozumnosti.

Úryvek z knihy Moudrosti.

7, 28 – 8, 1 (B21+jäg)

Božská podstata Moudrosti, II.

Bůh nikoho nemiluje víc
než toho, kdo žije s Moudrostí.

Ona je nad slunce krásnější,
překonává všechna souhvězdí –
i ve srovnání s denním světlem vítězí!

Den totiž musí noci ustoupit,
Moudrost však nepodlehne zlu.

*Mocně se rozpíná od jednoho konce světa ke druhému
a všechno líbezně spravuje.*

Antifona

O Sapientia, quae ex ore Altissimi prodiiisti,^{Sir 24, 5}
attingens a fine usque ad finem,
fortiter suaviterque disponens omnia:^{Mdr 8, 1}
veni ad docendum nos viam prudentiae.^{Přis 9, 6}

Ó Moudrosti, ty vycházíš z úst Nejvyššího,
ty se rozpínáš od jednoho konce světa k druhému,
mocně a líbezně řídíš všechno:
přijď a nauč nás cestě rozumnosti!

PÁTEK 18. PROSINCE

Modlitba

Bože, tys poslal na svět svého jednorozeného Syna,
aby nás vysvobodil z otroctví hříchu;
ukaž svou otcovskou lásku všem, kdo toužebně očekávají tvou pomoc,
a doved' nás k plné účasti na svobodě dětí Božích.
Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Písmo

Již hluboce ve starozákonní době je doložen dosud trvající zvyk z úcty nevyslovovat Boží jméno יהוה (hebr. *JHVH*, se samohláskami *Jahve*; čes. *Jsem Jsoucí*). Běžně je nahrazováno slovem *Adonai* (čes. *Moji pánové*; v Čechách *Hospodin*, jinde *Pán*). Bůh se zjevuje Mojžíšovi jako ten, kdo se přísahou zavázal jeho předkům Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi. Vysvobození Izraele z Egypta je předobraz našeho vlastního vykoupení (srov. velikonoční obřady). Hospodinova vztažená paže tak připomíná pozdější scénu na Kalvárii, kde Ježíš definitivně rozepjal ruce mezi nebem a zemí.

(*V – Vypravěč; H – Hospodin*)

Úryvek z druhé knihy Mojžíšovy.

6, 6–9 (BOG2+jäg)

Bůh povolává Mojžíše: druhé vyprávění

V Bůh promluvil k Mojžíšovi takto:

H „Řekni synům Izraele: Já jsem *ADONAI*. Vyvedu vás z egyptské roboty, zachráním vás z otroctví a vysvobodím vás *vztaženou paží* a velikými soudy. Přijmu vás za svůj lid a budu vám Bohem. Tak poznáte, že já jsem *ADONAI*, váš Bůh, který vás vyvede z roboty u Egyptanů. Potom vás přivedu do země, o kterém jsem přísahal, že ji dám Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi, a dám ji vám do dědictví. Já jsem *ADONAI*.“

V Mojžíš to tak řekl Izraelitům, ale ti ho pro malomyslnost ducha a těžké otroctví neposlouchali.

Antifona

O Adonai, et *Dux* domus Israel, ^{Ex 13, 21}
qui Moysi *in igne flammae* rubi apparuisti, ^{Ex 3, 6}
et ei *in Sina legem* dedisti: ^{Ex 24, 12}
veni ad redimendum nos *in brachio* extento. ^{Ex 6, 6}

Ó ADONAI, vladaři Izraelova domu,
ty ses zjevil Mojžíšovi v ohni hořícího keře
a dals mu Zákon na Sinaji:
přijď a vysvobod' nás vztaženou paží!

SOBOTA 19. PROSINCE

Modlitba

Bože, tvůj Syn přišel na tento svět,
a všem národům se ukázalo světlo tvé věčné slávy;
dej, ať stále více chápeme velikost jeho vykupitelského díla
a dostáváme z jeho plnosti,
abychom vešli do světla, které nehasne.
Neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého
žije a kraluje po všechny věky věků.

Písmo

Izaiáš prorokoval obnovení davidovské královské dynastie, starého kořene, který obrazi mladou ratolestí. Kristus je „kořenem Jesse“ ve dvojím smyslu: je potomkem Davida, nejmladšího syna Jesseho (1 Sam 16, 1–23), a dědicem královského trůnu (2 Sam 7, 12). Anděl prohlásil Marii o jejím budoucím synu: „Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida, bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce.“ (Lk 1, 32–33).

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

11, 1–2.9–11a (Šrámek+jäg)

Mesiášský pokoj

Z kmene Jesse vyrazí větev,
z kořenů jeho vyroste strom a ponese plod.

Hospodinův duch spočine na něm,
duch moudrosti, rozvahy, rady a síly,
duch poznání a bázně před Hospodinem.

Nikdo již nebude páchat zlo
a bezprávi činit v mých svatých horách!
Celý kraj bude zaplaven poznáním Hospodina
jako vodami, jež kryjí moře.

Tehdy se stane *praporcem národů Jesseův kořen*;
národy budou se vyptávat po něm
a jeho sídlo stane se slavným.

A tehdy Hospodin opět, po druhé, napřáhne paži,
aby tak vykoupil, co zbylo z lidu.

Antifona

O Radix Jesse, qui stas in signum populorum, ^{Iz 11, 10}
super quem continebunt reges os suum, ^{Iz 52, 15}
quem Gentes deprecabuntur:
veni ad liberandum nos, iam noli tardare.

Ó Kořeni Jesse, ty stojíš jako znamení národům,
před tebou zmlknou ústa králů
a národy tě budou vzývat:
přijď a vysvobod' nás, už neprodlévej!

NEDĚLE 20. PROSINCE

Modlitba

Všemohoucí Bože, kéž v našich srdcích vzejde světlo tvé slávy,
a až příchod tvého jednorozeného Syna zapudí všechny temnoty noci,
ať se ukáže, že jsme dětmi světla.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Písmo

Klíč a žezlo jsou tradiční symboly královské moci a autority. Kristus (heb. *Mesiáš*, čes. *Pomazaný*) je potomkem Davidovým a dědicem jeho trůnu a království (srov. Ježíšovu hádanku Mt 22, 41–46). Ježíš sám použil tuto symboliku, když ukázal prorocký vztah mezi pozemským královstvím a královstvím Nebes. Po vzkříšení vyznal, že mu „byla dána veškerá moc na nebi i na zemi“ (Mt 28, 18; Dan 7, 14). Klíče od království Nebes, moc „svazovat a rozsvazovat“, propůjčil Šimonu Petrovi (Mt 16, 18–19). Na Ježíše se obracíme s prosbou, aby uvolnil pouta hříchu a daroval nám svobodu. „Seděli v hlubokých temnotách, spoutáni železem a strastí... Vyvedl je z hlubokých temnot a roztrhl jejich pouta.“ (Žalm 107, 10.14)

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

9, 1–6 (SNC)

Mesiášské prorockví

Lidem, kteří dnes *bloudí v temnotách a žijí v zemi stínů a smrti*,
vzejde a zazáří velké světlo;

Hospodin udělá z Izraele opět velký národ
a navrátí jeho obyvatelům důvod k radosti.

Budou šťastní, jako v čase žní
a budou jásat jako vítězové, kteří se dělí o kořist.

Neboť stejně, jako dříve porazil jejich nepřátele Midjánce,
sejme i nyní z jejich ramen tíživé jho,
břemeno jejich utlačovatelů a nepřátel.

Všechnu válečnou výstroj, boty i zkrvavený oděv
pak budou moci naházet do ohně a spálit.

Neboť se nám narodí dítě,
bude nám darován syn, který na svá ramena převezme vládu.

Budou ho nazývat Divuplným rádcem, Mocným Bohem,
Otcem věčnosti a Vládcm pokoje.

Jeho království pokoje bude růst
a nikdy neskončí.

Antifona

O *Clavis David, et sceptrum** domus Israel;^{†Zalm 60, 9}
qui aperis, et nemo claudit;
claudis, et nemo aperit.^{†Iz 22, 22}
veni, et educ vincitum de domo carceris,
*sedentem in tenebris, et umbra mortis**.^{†Iz 42, 7; †Iz 9, 1}

Ó Klíči Davidův a žezlo Izraelova domu,
když ty otevřeš, nikdo už nezavře,
když ty zavřeš, nikdo už neotevře:
přiď a vyveď ze žaláře spoutaného,
jenž sedí v temnotě a ve stínu smrti!

PONDĚLÍ 21. PROSINCE

Modlitba

Všemohoucí Bože,
tvé vtělené Slovo nás prozářilo novým světlem;
dej, prosíme, ať víra, která svítí v našich srdcích,
září i z našich skutků.
Skrze Krista, našeho Pána.

Písmo

Světlo dokáže roztříštit vládu noci a temnoty, hříchu a smrti, nemoci a zoufalství. Jeho jas přináší uzdravení a zahřívá chladná srdce. Ježíš je pravé světlo, odlesk slávy nebeského Otce, věčného světla (srov. Jan 1, 1–5.14). Zachariáš, otec proroka Jana, z vděčnosti Bohu předjí-má poslání svého syna: „Z milosrdné lásky našeho Boha nás navštíví Rozbřesk z výsosti, aby zazářil těm, kdo žijí v temnotě a v stínu smrti, a uvedl našeho kroky na cestu pokoje.“ (Lk 1, 78–79)

Úryvek z knihy Moudrosti.

7, 24–27 (B21)

Božská podstata Moudrosti, I.

Moudrost je hbitější než nejhbitější pohyb;
vše proniká a prostupuje svou čistotou.

Je výdechem Boží moci
a ryzím výtryskem slávy Všemohoucího –
proto se do ní nevmísí nic poskvrněného.

Je odleskem věčného světla,
čistým zrcadlem Božího působení
a obrazem jeho dobroty.

Je sama jediná, ale může všechno,
zůstává sama v sobě, ale vše obnovuje,
po všechna pokolení vchází do svatých duší
a činí z nich Boží přátele a proroky.

Antifona

O *Oriens*, ^{Zach 3, 8(VUL)}
splendor *lucis aeternae*, et *sol iustitiae**. ^{Mdr 7, 26; *Mal 3, 20}
veni, et illumina *sedentes in tenebris*, et *umbra mortis*. ^{Iz 9, 1}

Ó Svítání,
jase věčného světla a slunce spravedlnosti:
přijď a osvět ty, kdo žijí v temnotě a ve stínu smrti!

ÚTERÝ 22. PROSINCE

Modlitba

Bože, tys obdivuhodně stvořil člověka,
a s ještě větší láskou jsi ho obnovil,
vždyť tvůj Syn se stal jedním z nás
a má účast na našem lidském životě;
dej, ať my máme účast na jeho božství.
Neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého
žije a kraluje po všechny věky věků.

Písmo

Mesiáš nepřichází, aby spasil pouze potomky Izraele. Svůj život daruje i pohanským národům (Jer 10, 6–7), které ho vyhlížejí (Mt 2, 1–12). Kristus je úhelným kamenem, který stavbu lidských dějin drží pohromadě (názorněji: *klenák*, vrchol klenby). Rozdělené lidstvo, které se navzájem odcizilo (Gn 11, 8–9), má možnost opět povstat z prachu země jako nový Člověk (Gn 2, 7). Lidské bariéry předsudků a vyloučení „koho Bůh miluje a koho zatracuje“ v Kristu padly. Přišel, aby spasil každého člověka napříč časem a prostorem.

Úryvek z listu Efeským.

2, 14–22 (BOG+jäg)

Sjednocení Izraele a pohanských národů v Kristu

Jen Kristus Ježíš je náš pokoj. Obě skupiny, židy i pohany, spojil v jedno a zboural neprostupnou hradbu, která je dělila. Na svém těle zrušil příčinu nepřátelství, která spočívala v Zákoně s jeho příkazy a ustanoveními. Z těch dvou vytvořil sám v sobě jediného nového člověka. Zjednal pokoj a v jednom tělem usmířil obě strany skrze kříž, v němž udělal konec onomu nepřátelství. Přišel a hlásal pokoje vám, kteří jste byli daleko, i pokoj těm, kteří byli blízko. Skrze něho máme my i vy přístup k Otci v jednom Duchu.

Proto už nejste cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané svatých a členové Boží rodiny. Jste jako budova: jejími základy jsou apoštolové a kazatelé mluvící pod vlivem vnuknutí a Kristus Ježíš je *úhelný kámen*. V něm je celá stavba spojena a vyrůstá ve svatý chrám v Pánu. V něm i vy jste budováni působením Ducha v Boží příbytek.

Antifona

O *Rex Gentium*, et *desideratus** earum,^{Zj 15, 3; *Ag 2, 8(VUL)}
lapisque angularis, qui facis *utraque unum*:^{Ef 2, 14,22}
veni, et salva hominem,
quem *de limo formasti*.^{Gn 2, 7}

Ó Králi a Touho národů,
ty jsi úhelný kámen, který spojuje vjedno:
přijď a spas člověka,
kterého jsi vytvaroval z prachu země!

STŘEDA 23. PROSINCE

Modlitba

Bože, tys poslal svého Syna,
aby přinesl spásu všem končinám země;
očisti naše srdce, abychom s radostí očekávali
a znovu prožívali slavný den narození našeho Spasitele.
Neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého
žije a kraluje po všechny věky věků.

Písmo

Král Achaz, svéhlavý panovník a potomek krále Davida, moc nevěřil, že Hospodin je s ním a zoufale politikařil. Prorok Izaiáš mu proto slibuje syna se symbolickým jménem Emanuel (čes. *Bůh s námi*). Po čase se Achazovi narodil Chizkijáš, dobrý a zbožný vládce (alespoň zpočátku; 2 Král 18–20). V Matoušově evangeliu dochází Izaiášovo proroctví hlubšího naplnění v narození Ježíše, Boha, který se stává člověkem (Mt 1, 22–23). Je vládcem Židů i neobřezanců (Mt 28, 18). Všem národům daruje moudrost, novou Tóru (Mt 5–7).

(E – Evangelista; J – Ježíš; S – Samařané)

Úryvek z Janova evangelia.

4, 27–34.39–42 (BOG+jäg)

Ježíš zůstal u Samařanů

- E** Učedníci se právě vrátili a divili se, že Ježíš mluví se ženou. Přesto však se nikdo nezeptal: „Co jí chceš?“ nebo „Proč s ní mluvíš?“ Samařanka tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem:
- S** „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Není snad on ten Mesiáš?“
- E** Vyšli tedy z města a šli k němu.
- Mezitím učedníci prosili Ježíše: „Rabbi, najez se!“
- J** „Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte.“
- E** Učedníci se mezi sebou ptali: „Přinesl mu někdo něco jíst?“

- J** „Mým pokrmem je plnit vůli toho, který mě poslal, a dokonat jeho dílo.“
- E** Mnoho Samařanů z toho města v něj uvěřilo pro řeč té ženy, která svědčila: „Řekl mi všechno, co jsem udělala.“ Když tedy ti Samaritáni k němu přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. Zůstal tam dva dny. A ještě mnohem víc jich v něj uvěřilo pro jeho řeč. Té ženě pak říkali:
- S** „Věříme už nejen proto, žes nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli a víme, že je to skutečně *Spasitel* světa.“

Antifona

O *Emmanuel, Rex et legifer noster*,^{✠ Iz 7, 14; ✠ Iz 33, 22}
exspectatio Gentium, et Salvator earum:^{Gn 49, 10(VUL)}
veni *ad salvandum* nos, Domine, Deus noster.^{Iz 63, 1}

Ó Emanueli, Králi náš a Zákonodárce,
Očekávání národů a jejich Spasiteli:
přijď a dej nám spásu, Pane, náš Bože!